

A TÉMAVÁLASZTÁS MÓDSZERTANA AZ OXIPO-MODELL ASPEKTUSÁBÓL

Author(s) / Szerző(k):

Mező Ferenc (Ph.D.)

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

E-mail:

ferenc.mezo1@gmail.com

**Cite:
Idézés:**

Mező Ferenc (2025): A témaválasztás módszertana az OxIPO-modell aspektusából. *OxIPO – Interdiszciplináris tudományos folyóirat*, VII. évfolyam 2025/1. szám. 85-95.

Doi: <https://www.doi.org/10.35405/OXIPO.2025.1.85>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

EP / EE:

Ethics Permission / Etikai engedély: KFS/2025/0006

**Reviewers:
Lektorok:**

Public Reviewers / Nyilvános Lektorok:

1. Lestyán Erzsébet (Ph.D.), Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar
2. Olteanu Lucian Liviusz (Ph.D.), Gál Ferenc Egyetem

Anonymous reviewers / Anonim lektorok:

3. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)
4. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)

Absztrakt

Az információfeldolgozás OxIPO-modellje szerint az önálló tanulási/kutatási tevékenység során az egyik első módszertani kihívás a témaválasztással függ össze, ami olyan kérdésként merülhet fel, mint: Mi legyen a tárgya tanulmányomnak? Mi legyen a témája a kutatásnak? Az alábbiakban a témaválasztással kapcsolatos módszertani lehetőségek felvázolására kerül sor.

Kulcsszavak: témaválasztás, OxIPO, tanulás, kutatás

Diszciplinák: pedagógia, pszichológia

Abstract*THE METHODOLOGY OF TOPIC SELECTION
FROM THE ASPECT OF THE OXIPO MODEL*

According to the OxIPO model of information processing, one of the initial methodological challenges in independent learning or research activities is related to topic selection. This issue often arises in the form of questions such as: What should be the subject of the study? What should be the focus of the research? This study outlines methodological options related to topic selection.

Keywords: topic selection, OxIPO, learning, research

Disciplines: pedagogy, psychology

Az önálló tanulási/kutatási témaválasztás problémája egyszerre jelenthet lehetőséget és kihívást a tanulók, kutatók számára. Lehetőség, amennyiben végre a saját preferenciáknak, érdeklődési körnek megfelelő téma választására nyílik alkalom. Kihívás, amennyiben nincs kiforrott saját érdeklődési kör és/vagy valamilyen oknál fogva (például képzési kínálat korlátjai, kutatási pályázat tematikai megkötései stb. miatt) nem valósítható meg az igazán preferált témában történő tanulás/kutatás.

Témaválasztási helyzetek**egy életút távlatában**

A magyar köznevelés általános és középiskolai éveiben (kb. 12 évében!) a téma-választás ritkán jelenik meg. Ezen ritka alkalmak három tipikus esete:

- a) egy-egy kisebb projektmunka, élménypedagógiát (Mező K., 2015) megvalósító lehetőség (azonban előfordulhat, hogy a bő egy évtized alatt nem találkozik ilyen kihívással a tanuló);

- b) önálló tanuló-/kutató-/alkotómunkát igénylő tanulmányi versenyek (de nem mindegyik verseny ilyen, s nem minden tanuló kapcsolódik be ilyen versenybe);
- c) általános iskola és középiskola közötti átmenet során az iskola, s azon belül a tagozatválasztás lényegében témaválasztási feladatot jelent (lásd például: Tudlik, 2021; Mező, 2021);
- d) a középiskolai tanulmányokat követő felsőfokú képzés szakjának kiválasztása szintén témaválasztási kihívás sokak számára.

A felsőfokú tanulmányok során még az alábbi esetekben találkozhat egy hallgató témaválasztás jellegű kihívással:

- a) a képzés során kisebb-nagyobb projektek esetében;
- b) önálló tanuló-/kutató-/alkotómunkát igénylő versenyek;
- c) a BA/BSC képzésen szakdolgozati témát kell választania;
- d) az MA/MSc képzésbe történő jelentkezéskor szakot kell választania;

- e) az MA/MSC képzésen (vagy osztatlan képzés esetében a képzés vége felé) ismét szakdolgozati témát kell választania;

A doktori képzésbe jelentkezéskor szintén témaválasztási problémák merülhetnek fel (témamódosítás szüksége esetén akár többször is). A doktori fokozat megszerzését követően (többnyire öt évvel) van lehetőség habilitációra történő jelentkezésre, ami során ismét felmerülhet témaválasztási probléma, miként később, egyéb akadémiai megmérettetések alkalmával is,

A felnőttképzés, a pályázati projektek, vállalkozási és innovációs tevékenységek esetében lényegében élethossziglan kerülhet egy személy olyan helyzetbe, hogy saját magának kell egy témát kiválasztania. A pályaválasztásban, a szakdolgozati vagy doktori témaválasztásban, karriertanácsadásban, pályamódosítást érintő tanácsadásban segítséget igénylők gyakorlatban tapasztalt nagy aránya jelzi, hogy a téma-

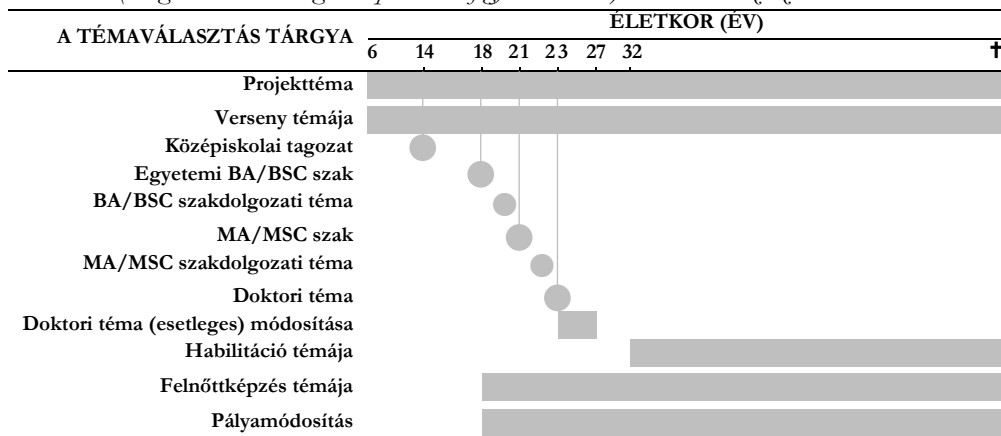
választás akár egy életen át felmerülő probléma lehet egy személy számára (1. ábra) – erre utal az is, hogy szükség mutatkozik az életút támogató pályaeorientáció rendszer kiépítésére is (Tajtiné Lesó, 2010; Borbély-Pecze, 2017).

Problémaként pedig azért jelentkezik, mert nem alakulnak ki spontán vagy nem kerülnek kifejesztésre pedagógiai beavatkozások hatására azok a rutinok, amelyekkel a témaválasztás nem problémát jelentő kihívásként, hanem nagyszerű és örömteli lehetőségként kerülhetne megélésre.

A témaválasztás problémaként való megélése az alábbiakhoz vezethet:

- képzésbe történő jelentkezés elmaradása;
- lemorzsolódás, képzésből való kikerülés;
- a témaválasztási felelősség áthárítása másokra (szülőkre, pedagógusokra, tanácsadókra).

1. ábra: Néhány lehetséges témaválasztási probléma az általános iskolás évek kezdetétől egy életút távlatában (a legkorábbi lehetséges időpontokat figyelembe véve). Forrás: a Szerző

Témaválasztási probléma az OxIPO-modell alapján

Az OxIPO-modell (Mező, 2011) szerint az információfeldolgozás (beleértve a tanulást és a kutatást is) főbb komponensei: az organizáció (szervezés), az input (információ bemenet, a process (az információ feldolgozása) és az output (információ kiemenet, hasznosítás). Ezek közül a témaválasztási probléma a tanulás/kutatás input fázisához kötődik és hatással van az OxIPO-modell minden komponensére:

a) input: a témaválasztás hatással van az input komponens olyan egyéb teendőire is, mint a témához kapcsolódó információforrások keresése és azok használata.

b) process: a témaválasztás az információfeldolgozás hatékonyságát is befolyásolhatja (ismert témákkal általában könnyebben, gyorsabban, értőbb módon valószínűleg az információfeldolgozás).

c) output: a témaválasztás meghatározza a lehetséges tartalmú és formátumú végtermékek, produktumok (például: feleletek, dolgozatok, tanulmányok, tárgyasult prototípusok, műalkotások, koreográfiák, stb.) körét is.

d) organizáció: a spontán vagy szervezett módon megvalósuló információfeldolgozás olyan aspektusai, mint a rendelkezésre álló fizikai/humán környezet, idő, pénzügyi lehetőségek befolyásolhatják a tanulás/kutatás lehetséges témakörét.

A témaválasztást meghatározó háttérváltozók között pedig feltételezhetően kiemelkedő szerepe van az adott személy általános műveltségének, és egy-egy témával kapcsolatos előzetes tudásának. A

magasabb fokú általános műveltség, illetve egy témakör alaposabb ismerete valószínűleg nagyobb rálátást ad a választható témák körére.

A témaválasztási probléma lehet eseti jellegű (ekkor tanulási stratégiabeli problémaként jelentkezik) és állandó jellegű (ekkor tanulási stílus-jellegű problémáról beszélhetünk). Mindkét esetben témaadással (külső segítséggel) vagy a témaválasztás módszertanának átadásával segíthetünk.

A potenciális témák mennyisége alapján három jellegzetes, témaválasztási problémahelyzettel találkozhatunk:

a) nincs téma;

b) van egy határozott téma, de bizonytalanság merül fel azzal kapcsolatban, hogy jól szolgálja-e a tanulási/kutatási érdekeket;

c) több témakör is felmerül, s vagy választani kell közülük, vagy meg kell találni a „közös metszetüket).

Módszertani javaslatok témaválasztási problémák esetére

Módszertani javaslatok „nincs téma” probléma esetére: ha egyáltalán nincs ötlet azzal kapcsolatban, hogy mi legyen a tanulási/kutatási téma, akkor az alábbi módszertani lehetőségekkel élhetünk:

1. Nem önálló témaválasztás

Lényeges megjegyezni, hogy esetenként a tanulmányi, kutatási, pályázati eljárásból kizáró körülmény lehet, ha nem önálló a témaválasztás! Erről előzetesen tájékozódni szükséges! Amennyiben azonban

lehetőség van a nem önálló témaválasztásra, akkor az alábbi lehetőségek állnak rendelkezésre:

1.1. Kiosztott konkrét téma választása: témavezető, vezetőkutató stb. által adott téma tanulása/kutatása.

1.2. Megrendelt téma: egy személy/szervezet felkérésére végzett tanulás/kutatás az általa/általuk megadott témában (a megrendelés itt nem feltétlenül jár pénzügyi tranzakcióval, de nem is zárja ki azt). Például a családi vállalkozás (mint szervezet) érdekeit szolgáló téma választása.

1.3. Konkurencia-harc alapú témaválasztás: konkurens személyek, szervezetek által választott témában történő saját tanulmányok, kutatások folytatása. Példa: ugyanarra a munkahelyi pozícióra, vagy ugyanarra a termék-típus fejlesztésre irányuló tanulás/kutatás, mint amit a konkurens személy(ek) vagy szervezet(ek) választottak. Megjegyzés: ez a megoldás etikai, jogi következményekkel járhat esetenként.

1.4. Pályázati felhívás által adott téma tanulása/kutatása vagy a pályázat keretén belül, vagy azon kívül. Fontos: előzetesen tájékozódni szükséges arról, hogy pályázati forrásból finanszírozott kutatás megfelel-e az adott tanulmányi/kutatási feltételeknek.

1.5. Mesterséges intelligencia által ajánlott téma választása. Az ajánlat vonat-

kozhat konkrét témára vagy a témaválasztást segítő módszerre (1. táblázat).

2. *Önálló témaválasztás* (ami ez esetenként a tanulmányok, kutatási és pályázati tevékenységek kritériuma):

2.1. Szakirodalomfeltáró, -elemző, -kritizáló jellegű témaválasztás. Szakcikkekk, könyvek olvasása során a különböző témák kutatásával kapcsolatban felmerülő minták, módszerek, eredmények kritikus megítélése új témák tudatosításához vezethet.

2.2. Kérdés-hipotézis alapú témaválasztás (ideális esetben). Ezen belül:

2.2.1. Kvantitatív vizsgálat: mennyiségekkel, számszerű adatokkal foglalkozó kutatások témái az alábbiak lehetnek:

2.2.1.1. Különbségvizsgálatra vonatkozó témaválasztás. Jellemző kérdései: Vajon különbség van-e a X változó szempontjából a vizsgálati csoportok között? Vajon hatással van-e a független változónak (például a nemnek) az X függő változóra (például a tanulmányi eredményre)?

2.2.1.2. Kapcsolatvizsgálatra vonatkozó témaválasztás. Jellemző kérdése: Vajon együttjár-e X változó Y változó értékeivel?

2.2.3. Kvalitatív vizsgálat: minőséget leíró adatokra vonatkozó vizsgálatokkal kapcsolatos téma választása.

2.3. Vizsgálati minta alapján történő témaválasztás. Ez lehet:

1. táblázat: Chat GPT által adott szűk témaválasztási tipp. Forrás: a Szerző

Utasítás (megfogalmazta: Mező Ferenc, 2025-ben):	
Adj 100 tippet arra, hogyan válasszunk kutatási témát	
Válasz (OpenAI ChatGPT, 2025):	
Íme 100 tipp kutatási téma kiválasztásához, tematikusan csoportosítva a könnyebb áttekinthetőség érdekében:	
1. Érdeklődési kör és szenvedély - Válassz olyan témát, ami valóban érdekel. - Gondold végig, mely témákról olvasol szívesen szabadidődben. - Térképezd fel, mely kurzusokat élvezted legjobban. - Kérdezd meg magadtól: miben szeretnél elmélyülni hosszú távon? - Gondolj a jövőbeli karrieredre – mi lehet hasznos? 2. Tudományterület és diszciplína - Szűkítsd le a tudományterületet (pl. pszichológia, pedagógia, jog). - Nézz utána, milyen altémák vannak a választott területen. - Kombináld két tudományágat (pl. pszichológia és mesterséges intelligencia). - Válassz interdiszciplináris megközelítést. - Vizsgálj egy témát eltérő elméleti keretben. 3. Aktuális problémák - Indulj ki napi hírekből, társadalmi kérdésekből. - Keresd az ENSZ vagy EU prioritásait (pl. fenntarthatóság, digitalizáció). - Nézz utána a helyi problémáknak. - Társadalmi igazságosság témák gyakran relevánsak. - Foglalkozz a pandémia utóhatásaival. 4. Tudományos kutatási rések - Keress olyan területeket, ahol kevés a hazai kutatás. - Vizsgáld át szakirodalmi összefoglalókat hiányterületek után kutatva. - Kérdezz meg oktatókat, miben lenne kutatásra szükség. - Elemezd meglévő kutatások gyenge pontjait. - Vizsgálj alulkutatott célcsoportokat (pl. idősök, fogyatékkal élők). 5. Elérhetőség és megvalósíthatóság - Gondold át, milyen adatok állnak rendelkezésedre. - Mekkora a mintavételi lehetőség?	- Van időd és erőforrásod a témára? - Hozzáférsz-e releváns szakirodalomhoz? - Tudsz interjút készíteni, kérdőívet kiküldeni? 6. Innováció és technológia - Vizsgáld a mesterséges intelligencia alkalmazásait. - Elemezd az oktatási technológiák hatását. - Kutass digitális eszközhasználatot különböző korcsoportoknál. - Foglalkozz kibbiztonság, adatvédelem kérdéseivel. - Tanulmányozd az automatizáció munkaerőpiaci hatásait. 7. Gyakorlati hasznosíthatóság - Válassz olyan témát, ami alapján javaslatokat tudsz megfogalmazni. - Fontos a döntéshozóknak? - Hasznos lehet civil szervezeteknek? - Felhasználható-e oktatási anyagként? - Közvetlenül fejleszthet vele szolgáltatást vagy rendszert? 8. Saját tapasztalat, háttér - Meríts a saját munkád vagy tanulmányaid során szerzett tapasztalatokból. - Van személyes élményed, amit kutatási problémává formálhatsz? - Csatlakozz olyan kutatócsoporthoz, amelynek témája érdekel. - Használj fel gyakornoki, önkéntes vagy projekt munkáid során gyűjtött tapasztalatokat. - Válaszd ki egy korábbi beadandó témáját és mélyítsd el. 9. Kutatási módszerek - Inkább kvalitatív vagy kvantitatív kutatást végzel szívesen? - Szívesen készítesz interjúkat? - Van kedved kísérletet szervezni? - Van kedved kísérletet szervezni? - Tudsz és akarsz statisztikai elemzéseket végezni? - Elérhető számodra kérdőívsoftver?

Folytatás a következő oldalon...

...az előző oldal folytatása:

10. Inspirációs források

46. Böngéssz tudományos folyóiratokat (pl. Magyar Pedagógia, Pszichológia).
47. Nézd meg egyetemi témakiírásokat.
48. Kövess kutatókat közösségi médián.
49. Vegyél részt konferenciákon, hallgasd mások előadásait.
50. Kérj témalistát oktatódtól vagy konzulensedtől.

11. Konkrét példák (ötletindítók)

51. A digitális játékok hatása a figyelemre.
52. Iskolai zaklatás és kortárssegítés.
53. A TikTok hatása a testképre.
54. Képességfejlesztés gamifikációval.
55. Környezeti nevelés óvodás korban.
56. A tanári burnout megelőzése.
57. Al alapú nyelvtanulás hatékonysága.
58. Szülői szerepek változása a 21. században.
59. Tanulási zavarok felismerése általános iskolában.
60. Multikulturális nevelés kihívásai.

12. Célcsoport szerint

61. Gyerekek játéktevékenységei.
62. Serdülők internetfüggősége.
63. Fiatal felnőttek stresszkezelési stratégiái.
64. Idősek digitális kompetenciája.
65. Fogytékossággal élő személyek oktatása.

13. Társadalmi és politikai témák

66. Migráció és iskolai integráció.
67. Gender szerepek változása.
68. Roma tanulók iskolai sikeressége.
69. Oktatási esélyegyenlőség.
70. Klímaszorongás fiataloknál.

14. Egészség és jóllét

71. Testmozgás hatása a kognitív teljesítményre.
72. Alvásminőség és tanulmányi eredmények.
73. Mindfulness az iskolában.

74. Táplálkozás és tanulás.

75. Közösségi média és szorongás.

15. Művészet és kultúra

76. Művészetterápia hatásai.
77. Zene és koncentráció.
78. Kulturális különbségek a tanulási stílusban.
79. Színházi nevelés.
80. Filmek hatása attitűdökre.

16. Oktatás

81. Projektalapú tanulás.
82. Digitális tananyagok hatékonysága.
83. Különböző tanulási stílusok.
84. Kooperatív tanulás eredményessége
85. Alternatív értékelési módok.

17. Környezet és fenntarthatóság

86. Környezeti tudatosság fejlesztése iskolában.
87. Ökológiai lábnyom csökkentése oktatáson keresztül.
88. Természetpedagógia.
89. Fenntarthatósági nevelés.
90. Zöld iskolák hatása a diákokra.

18. Speciális szükségletek

91. Autizmusbarát tantermi környezet.
92. Diszlexiás tanulók támogatása.
93. Szociális kompetenciafejlesztés SNI-s tanulóknál.
94. Inklúzió megvalósulása a gyakorlatban.
95. Szülői attitűdök az integrációhoz.

19. Mesterséges intelligencia és jövőkutatás

96. AI etikai kérdései.
97. Virtuális tanárok hatása.
98. Gépi tanulás alkalmazása a pszichológiában.
99. AI alapú diagnosztika lehetőségei.
100. Transzhumanizmus és oktatás.

2.3.1. Minta iránti érdeklődésen alapú témaválasztás. Példa: ha a delfinek állnak a tanuló érdeklődésének fókuszában, akkor a vizsgálati minta vonatkozhat a delfinekre, ami máris szűkíti a lehetséges kutatási

témák, kérdések, módszerek körét. Megjegyzés: ha az érdeklődés alapján választott vizsgálati minta valójában nem elérhető, akkor célszerű témát váltani, hiszen a kutatás megvalósíthatatlan lesz.

2.3.2. Hozzáférés alapú témaválasztás. Ennek lényege, hogy olyan kutatási témát választunk, amihez vizsgálati minta biztosan/valószínűbben rendelkezésünkre áll (delfinek helyett az emberek delfinekkal kapcsolatos attitűdjeit vizsgáljuk, amennyiben több embertől, mint delfintől nyerhetünk adatokat). A hozzáférés alapú témaválasztás lehet:

2.3.2.1. Primer adatgyűjtést alkalmazó vizsgálatot lehetővé tevő témaválasztás. A primer adatgyűjtés esetén a kutató (és munkatársai) közvetlenül gyűjtik az adatokat.

2.3.2.2. Szekunder adatgyűjtést alkalmazó vizsgálatot lehetővé tevő téma-választás. A szekunder adatgyűjtés során már mások által összegyűjtött adatok feldolgozása történik meg. A témaválasztásnak az is szempontja lehet, hogy rendelkezésünkre állnak-e már mások által összegyűjtött és jogszerűen, etikusan felhasználható adatok, s ha igen, akkor ehhez igazítjuk a témaválasztásunkat.

2.4. Módszer-alapú témaválasztás. A módszer lehet például diagnosztikát, fejlesztést, adatelemzést szolgáló módszer. Ezen belül a témaválasztás lehet:

2.4.1. Repertoár alapú témaválasztás: egy adott témakörhöz kapcsolódó módszer-gyűjtemény feltérképezése, a módszerek összehasonlítása lehet a témaválasztás alapja ilyenkor.

2.4.2. Meglévő módszeren alapuló témaválasztás esetén olyan témára fókuszálunk, amihez minden módszer/eszköz a rendelkezésünkre áll.

2.4.3. Új módszer fejlesztésén alapuló témaválasztás: kutatási cél és téma lehet módszertani innovációk létrehozása is.

2.4.4. Módszer (meglévő és/vagy új módszer) validitás-vizsgálata (2. táblázat). A validitás a módszer érvényességét jelzi (például egy intelligenciateszt akkor valid, érvényes, ha valóban az intelligenciát méri, s nem a szókinccset).

2.4.5. Módszer (meglévő és/vagy új módszer) reliabilitás-vizsgálata (2. táblázat). A reliabilitás a módszer megbízhatóságát jelzi (például ismételt mérések alkalomával ugyanazt az eredményt kapjuk-e).

2.4.6. Fejlesztőmódszer hatásvizsgálata. Egy módszer önkontrollos (elővizsgálat → fejlesztőmódszer → utóvizsgálat), kontrollcsoportos (fejlesztett és nem fejlesztett csoportok) vizsgálata, s ezek kombinációja is témaként merülhet fel.

2.5. Eredmény alapú témaválasztás: már meglévő eredmények alapján kialakuló új témaválasztás. Jellegzetes esetei:

2.5.1. Metaanalízis: azonos témakörbe tartozó már publikált vizsgálatok összevetése, elemzése is lehet kutatási téma.

2.5.2. Célorientált témaválasztás, ami során egy termék/szolgáltatás innováció elérése a tanulmányok/kutatások célja.

2.5.2. Megismételt kísérlet (rekonstrukció): egy korábban elvégzett vizsgálat megismétlése is lehet kutatási téma. Kérdésként merülhet fel, hogy ugyanazokat az eredményeket kapjuk-e az ismételt vizsgálat során, és mi lehet a hasonló/eltérő eredmények magyarázata.

2. táblázat: Tesztek validitásának és reliabilitásának néhány típusa. Forrás: a Szerző

Típus	Alkategória	Magyarázat
Validitás (érvényesség)	Tartalmi validitás	Azt vizsgálja, hogy a teszt lefedi-e a mérni kívánt jelenség minden releváns aspektusát.
	Látszat-érvényesség (face validity)	A mérőeszköz ránézésre azt méri-e, amire tervezték.
	Konstruktum validitás	Azt mutatja meg, hogy a teszt ténylegesen azt az elméleti fogalmat méri-e, amelyre tervezték.
	Kritériumvaliditás	A teszteredmények és egy külső kritérium közötti kapcsolatot vizsgálja.
	• Konvergens validitás	A teszt eredményei megfelelnek-e egy aktuálisan mért, független külső kritériumnak.
	• Diszkriminációs validitás	A nem hasonló dolgot vizsgáló tesztekkel való különbözőség kellően nagy?
Reliabilitás (megbízhatóság)	• Prediktív validitás	A teszt előre tudja-e jelezni egy jövőbeli teljesítmény vagy viselkedés alakulását.
	Belső megbízhatóság	A teszt egyes tételei mennyire mérik ugyanazt a konstruktumot konzisztensen.
	Ismételt mérések reliabilitás (teszt-reteszt megbízhatóság)	A teszt időben ismételve is hasonló eredményeket ad-e ugyanazon személyek esetében.
	Párhuzamos változatok reliabilitása	Két, ekvivalens tesztváltozat eredményei mennyire egyeznek.
	Értékelői megbízhatóság (interrater reliability)	Több értékelő mennyire hasonló módon értékeli ugyanazt a jelenséget.

Módszertani javaslatok „egy téma” probléma esetére: amennyiben van egy adott tanulási/kutatási téma, amivel kapcsolatban bizonytalanság merült fel, akkor az alábbi szempontok alapján célszerű e témát értékelni:

1. Érdeklődés
2. Hasznosság
3. Minta rendelkezésre áll-e?
4. Módszerek, eszközök rendelkezésre állnak-e?
5. Várható gyakorlati haszon vonzó-e?
6. Anyagiilag finanszírozható-e?

Amennyiben kételyek merülnek fel a téma fenti szempontjai kapcsán, akkor másik témát célszerű választani. Amennyiben a fenti szempontoknak (esetleg kisebb kompromisszumokkal, de többnyire) megfelel egy adott téma, akkor azt kell a tanulás/kutatás tárgyává tenni.

Módszertani javaslatok „több téma” probléma esetére: ha egyszerre több lehetséges téma is felmerül, s a köztük lévő választás jelent problémát, akkor az alábbi folyamatot célszerű követni (2. ábra):

1. Témaszелеktálás: az egyes témák „egy téma”-ként történő elemzése (lásd fentebb), s kizárása, ha szükséges. Eredménytalan csökken a választható témák köre.

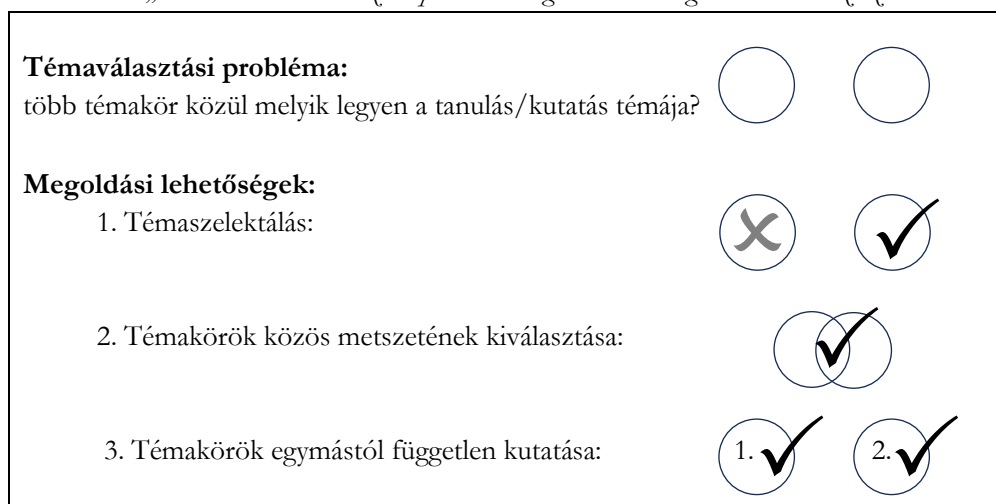
2. A megmaradt témák „közös metszetének” megtalálása (például a biológia és a kémia iránti érdeklődés a biokémiában ölthet testet).

3. Ha nem sikerül összevonni a témákat, akkor esetleg egymástól független, külön kutatásokban is lehet azokat vizsgálni.

Zárásgondolatok

Noha a témaválasztás felnőttek és gyermekek tömegeinek jelenthet problémát, ritkán kerül sor arra a köznevelésben, a

2. ábra: A „több téma” témaválasztási probléma megoldási lehetőségei. Forrás: a Szerző

felsőoktatásban, a felnőttképzésben stb., hogy érdemben foglalkozzanak vele. Az OxIPO-modellen alapuló fejlesztőprogramoknak ugyanakkor része a témaválasztási problémák módszertani kezelése is.

Irodalom

- Borbély-Pecze, T. B. (2017). *Az életút-támogató pályorientáció rendszere. Habilitációs tanulmánykötet*. Wesley Könyvek. Megnyitva: 2022.04.03. URL: https://wesley.hu/purgoadr/2021/11/Az_életút_támogató_pályorientáció_rendszere.pdf
- Mező F. (2011). *Tanulás: diagnosztika és fejlesztés az IPOO-modell alapján*. K+F Stúdió Kft., Debrecen.
- Mező, F. (2021). Javaslat a pályorientáció témakörében gyakori fogalmak rendszerezésére. *Különleges Bánásmód Interdiszciplináris folyóirat*, 2021/4, 7-18. Doi:<https://doi.org/10.18458/KB.2021.4.7>
- Mező K. (2015): *Kreativitás és élménypedagógia*. Kocka Kör, Debrecen.
- Tajtiné Lesó, Gy. (2010). Tanulók és szüleik iskolaválasztási tervei In: Borbély-Pecze, T. B.; Zachár, L.; Répáczki, R.; Punczmann, M.; Kovács, T.; Juhász, Á. (Eds.). *Az életút támogató pályorientáció rendszerének bevezetése Magyarországon: Életpályatanácsadás (Lifelong Guidance)*. Budapest, Magyarország: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal 95 p. pp. 68-74.
- Tudlik, Cs. (2021). A pályaeérdeklődés kialakításának fontossága az iskolai munkában. In: Zagyváné Szűcs, I., K. Nagy, E. (Eds.). *Kihívások és megoldások a XXI. század pedagógiájában: válogatás a Pedagógiai Szakbizottság tagjainak a munkáiból*. Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum Kiadó pp. 103-132.